

Literatura

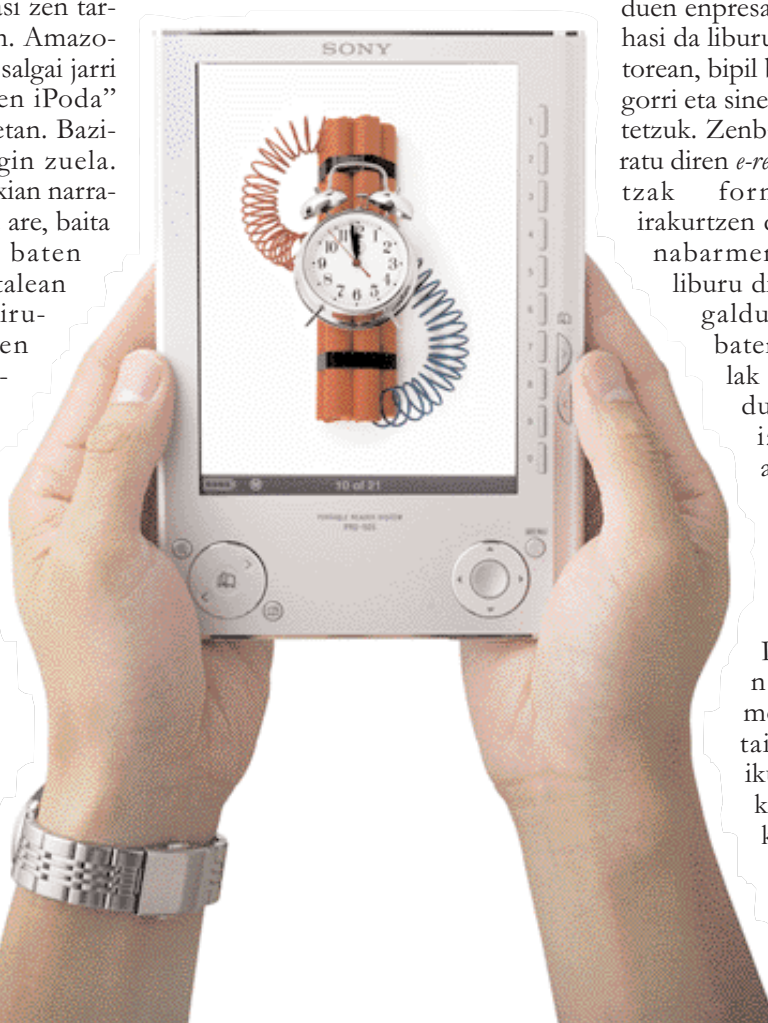
Orain bai, liburu digitalak eztanda egingo du

Bi gertakarik asko aldatu dituzte gauzak liburu digitalaren nazioarteko sektorean. Bat: idazle esanguratsu zenbaitek ohiko argitaletxeak bazterrean utzi dituztela, euren liburuen edizio digitalak Amazonen bidez saltzeko, Interneteko liburu-dendak egile-eskubideengatik portzentaje handiagoa eskaini dielako. Eta bi: liburu digitalen kopia “piratak” asko ugaritu direla Interneten azken urtean. Liburuaren industriari errekonbertsio garaia iritsi zaio, lehenago diskoenari eta filmenari gertatu zitzaien bezalatsu.

GORKA BEREZIARTUA

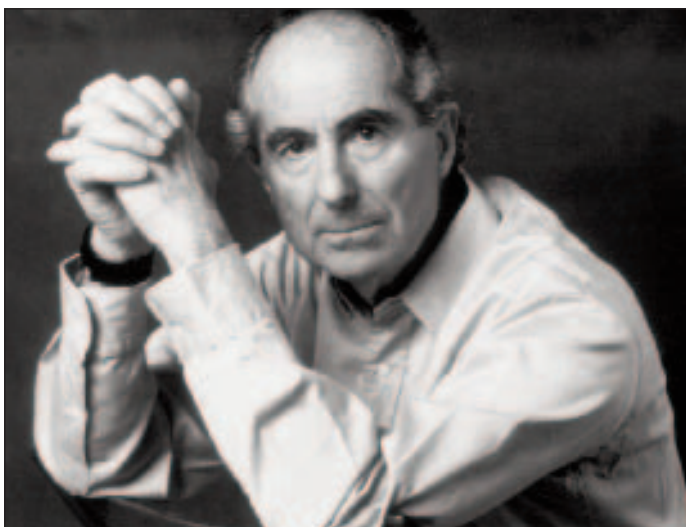
2007AREN AMAIERAN hasi zen tartarra ozenago bihurtzen. Amazonek Kindle irakurgailua salgai jarri berria zuen, “liburuaren iPod” hedabide askoren esanetan. Bazirudien paperarenak egin zuela. Bazirudien denbora gutxian narratiba, saiakera, poesia eta are, baita egunkaria ere, folio baten tamainako gaxet digitalean leitzekoak ginela. Bazirudien horrek liburuaren kontzeptua bera aldatuko zuela. Bazirudien... baina ez. Edo ez erabat. Ez espero bezala. Liburuaren industria ez da hainbeste aldatu azken urteotan. Baina, era berean —eta gure buruarekin kontraesanean gaudela eman badezake ere— asko aldatu da. Bukatzear dugun 2010a izan liteke norabide aldaketa markatuko duena.

Ze, gainontzean, hiru urteotan garrantzi handirik ez duten gauza asko gertatu dira: teknologiarekin edo edizioarekin harremana

duen enpresa oro posizioa hartzen hasi da liburu elektronikoaren sektorean, bipil batzuk, musuak lotsaz gorri eta sineste handirik gabe besetzuk. Zenbaezinak dira merkatu-ratu diren *e-reader* modeloak, bakoitzak formatu diferenteak irakurtzen ditu eta horietako bat nabarmen nagusitu den arte, liburu digitalak denbora asko galdu du alferrik, nobela baten dokumentu digitalak atzetik eraman behar duen luzapena “.azw” izan behar ote duen ala “.lit” behar duen erabaki ezinda.

Bi nagusitu dira momentuz: EPUB estandar irekia eta Adobe etxearen PDF ezaguna. Aurrenekoaren abantaila, moldagarritasuna: pantailan letrak handiago ikusi nahi baditugu, irakurgailuak testua egokitu egiten du, berriz maketatuko balu bezala, segundo gutxian; PDFak berriz, alde dauka oso erabilia dela, eta Interneten libu-

ru askok zirkulatzen dutela aspaldidanik formatu horretan.

Digitalaren mosketariak

Baina, esan dugu, horiek garrantzi handirik gabeko kontuak dira. Benetan inportantea ez baita azpiegitura teknologikoa, liburuak eta idazleak baizik. Orain arte kontuak honela funtzionatzen zuen nazioarteko argitaletxeen eta sona handiko idazleen artean: papereko liburu bakoitzeko idazleak salmenta prezioa-

Philip Roth goiko argazkian. Beste hainbat idazle ezagunek bezala, portzentaje handiagoa eskatu du bere e-liburuen salmentaren truke.

Liburu fisikoak baditu kostu batzuk: papera, banaketa, biltegia... Digitalak ez. Eta idazleei portzentaje bera ordainduta, argitaletxearen irabazi-marjina puzten da... Idazleak "kito!" esaten duen arte, noski

ren %25 eskuratzen zuen. Eta editorialek, digitalera jauzi egitean, antzeko tratua eskaini zieten e-liburu bakoitzaren salmentagatik. 2010ean ordea, "bat denontzat, denak baten-tzat!" esan, eta zenbait idazlek buruz gain pasa dituzte argitaletxeak, euren liburuen edizio digitalak zuzenean Amazoni saltzeko. Arrazoiak? Interneteko liburu dendak %25 hori gainditzen duten *royalty*ak eskaintzen dizkiela. Salmenta prezioaren erdia poltsiko-ratzea posible dela uste dute idazleok. Eta ez dira edozein: Orhan Pamuk, Salman Rushdie, Phillip Roth eta Martin Amis daude tartean.

Galdera inportantea jarri diete argitaletxe tradizionalai mahai gainean: zergatik ordaintzen diguzue e-liburuarengatik papereko edizioarengatik pagatzen duzuen portzentaje bera? Ze, liburu fisikoak baditu kostu batzuk,

OKATXU
hegalegiten

Ertzeko zatiak
Jon Sarasua

Durangoko Azoka 2010

Argia astekariaren eta Luditoysen katalogo berria!

*Bisita gaitzazu Goienkale 1,2 eta 3 standetan

2011ko egutegia

Argia

Zumetaren artelana

ARGIAren 80. urteurrenerako Jose Luis Zumetak egindako artelana.

ESKAKERAK: ☎ 943 37 15 45 | denda@argia.com

paperak dirua balio du, banaketak ere bai eta beste hainbeste liburuak biltegian edukitzeak... Baina problema horiek fini dira aro digitalean. Eta kostu horiek zerora hurbiltzen badira, idazleari berdin pagatuta argialetxearen irabazi-marjina puzten da... idazleak “kito!” esaten ez badu, noski. Eta esan dute.

Liburuetan ere *copyright*

Baina itxaron, orain arte liburuak erosteaz aritu baikara. Eta produktu kulturalaz hitz egiten badugu, Internetez, digitalizazioaz, premisa hori bera ere kolokan jarri behar da ezinbestean. Diskoekin ikusi dugu: grabatutako musika doakotasunerantz abiatu da. Liburu numerikoak nagusitzen diren neurrian ere, zaila da bestelako panoramari imajinatzea. Edozein artxi-bio digital kopia baitaiteke erraztasun handiz eta aski da pertsona bakarrak ordaintzea liburu, disko, film edo dena delakoarengatik eta gero Interneten kargatzea, beste chunka, milaka pertsonak sarean arrantzatu eta doan eskura dezaten.

Papereko liburuaren negozio-eredua digitalera bere horretan eraman nahi dutenak, hori saihesteko, kontrol-teknologiak baliatzen ari

Negozio-eredu tradizionala digitalera bere horretan eraman nahi dutenak kontrol-teknologiak erabiltzen ari dira. Egoera absurdu samarrak sor ditzake horrek, liburu bat lagun bati ezin uztea, adibidez

dira. Helburua, kopia libreari ahalik eta traba gehien jartzea da. Baina egoera absurdu samarrak eragin ditzake. Besteak beste, liburu digitalarekin ezin egin izatea papereko liburu batekin normal-normalak diren ekintzak: guk erositako liburu bat lagun bati uztea, kasu. Edo liburutegi publiko batetik obra bat hartu eta etxera eramatea. Izan ere, bai baterako eta bai besterako, norberaren irakurgailura kopiatu behar da liburu. Eta kultur industria tradizionalak joera du “kopia” hitza “bekatu” berbarekin lotzeko.

Edonola, zaila baita itsasoan presa egitea, liburuaren zirkulazio librearen arora heldu garelako ematen du. 2009ko datu batek baieztatzen du. Espainiako Pirateriaren Behatokiak (sic) egin zuen publiko: iaz sarean zebiltzan liburu digitalen %19,7 “pirateatutako” edukiak ziren. Hori izan daiteke liburuaren industriarentzat, diskoenarentzat Napster izan zena; negozio-eredua aldatzen hasteko garaia dela erakusten duen inflexio-puntua.

Irakurleentzat zer esan nahi duen? Agian garaia dela irakurgailu bat eskuratzeko. Alexandriako liburutegia barregarri uzteko moduko eskaintza izango dugu Interneten. ■

Gu bertan izango gara, eta Zu?

Nobedade hauez gain,
zozketak, harpideentzat prezio bereziak,
opariak, egileen sinadurak standean, ...

Eta behar duzun guztia azaltzeko
Argia eta Luditoyseko lagunak.

MIHILUZE BERRITUA
Frigo berrikid
guztiak nahi
bateratuta
Telebistako
programa
arrakastatsuen
edizio berria!

Noruntz eta nola iritsi? Zein da bidea?
CAMINOS
3D estrategia jolasa

Bazen behin... bizitza
Jabetu giza
gorputzaren
sekreto guztiez

Luditoys

ESKAERAK: ☎ 943 36 86 61 | info@luditoys.com